

İKLİM FELAKETİNİ DURDURMAK İÇİN

► LİDERLERE KULAK ASMA

► SİSTEMİ KÖKTEN DEĞİŞTİR

SIFIR FOSİL YAKIT

MUZ VE
IRKÇI ŞAMATA
YILDIZ ÖNEN

sayfa 3

SUDAN'DA DARBE:
DEVİRİM DİRENİYOR
ÖZDEŞ ÖZBAY

sayfa 4

İTALYA'DA FAŞİZMİN
ÖNLENEBİLİR YÜKSELİŞİ
CAN IRMAK ÖZİNANIR

sayfa 8

AKP, CHP, SERMAYE

Cumhurbaşkanına 2023 Temmuz'una kadar sınır ötesi harekât yetkisini veren tezkere meclisten geçti. Tezkere oylaması sırasında CHP'nin 'Hayır' oyu vermiş olması, muhalif seçmen kitlelerin CHP'yi gerçeklerle yüzleşmeye zorladığı yönünde olumlanarak ele alındı. Hatta, hem dış politika, özellikle Suriye politikası anlamında hem de iç politikada Kürt sorununa yaklaşım bakımından CHP'de bir değişimin gerçekleşmekte olduğu ve bu değişimin, CHP'nin dile getirdiği soruların, devlet içinde de bir karşılığı olduğu söylendi.

Oysa CHP'nin tezkereye karşı çıkarken dile getirdiği tezler gösteriyor ki bu partinin iktidarın tezkerenin süresini uzatmasına karşı olmasının nedeni tezkerenin hedefleri değil, bu hedeflere ulaşılamamış olmasıdır.

Çözüm sürecinden geri, OHAL günlerinden ileri

Tezkere konusunda ve Kürt sorununda çözüm konusunda CHP'deki kımıltı, hâlâ AKP'nin Oslo sürecinde ve ardından çözüm sürecinde izlediği politikanın fersah fersah gerisinde. CHP'nin HDP'yi Kürt sorununun çözümünde meclis içinde meşru bir muhatap olarak tanımlaması heyecan yaratırken, 2013-2015 arasında yaşanan çözüm süreci, sürecin iktidar kanadının ajandası ne olursa olsun meşru muhatap açıklamasıyla kıyaslanamayacak kadar ileri bir adımdı. Kürt sorunu tüm düzeyleriyle tartışmaya açılmış, cin şişeden çıkmıştı. Kürt halkının yüzde 90'dan fazlasının desteklediği süreç Kürt siyasi oluşumlarına büyük bir özgüven kazandırmış, barış süreci adı verilen dönemin en önemli ürünü ise HDP'nin kuruluşu ve 2015 seçimlerinde üçüncü büyük parti olması olmuştu.

Bu sürecin kılı kırk yarararak icat edilen bahanelerle desteklenmemesi ama CHP'nin Kürt sorununun tartışılmasında başlangıç seviyesinde bile olmayan yaklaşımının coşkuyla karşılanmasının iki nedeni var. Bunlardan birisi iktidarın özellikle 7 Haziran 2015 seçimlerinin ardından çizdiği aşırı sağcı rota. Diğer ise bir burjuva programının solun geniş kesimleri de dahil olmak üzere muhalefetin hemen hemen bütününe perspektifini belirlemesi.

Sağ ve daha sağ!

Mevcut rejimin aşırı sağcı politikaları, sistemdeki çürümenin her gün sayısız alanda açığa çıkması, bu çürümeye karşı çıkan, bundan rahatsız olan herkesin bir yan yana geliş refleksiyle hareket etmesine neden oluyor. Yan yana gelen güçlerin politikalarının ne kadar örtüştüğüne bakılmaksızın bu iktidardan kurtulma ihtimalinin yarattığı coşku giderek elle tutulur bir ruh haline dönüşüyor.

malinin yarattığı coşku giderek elle tutulur bir ruh haline dönüşüyor.

Bu duyguyu görmezden gelemeyiz. Özellikle Türk tipi başkanlık rejimiyle birlikte ekonomik krizi, salgının yarattığı krizi ve ekolojik krizin şiddetini artıran bir yöneteme krizi, siyasal, toplumsal, hukuksal her alanda, sporda, sanatta, medyada, genel toplumsal kurallarda ve insanlar arası günlük ilişkilerde o kadar hızlı bir çözüme ve yıkım yaratıyor ve bu çözülmeye öylesine bir çürümeye ve yozlaşma eşlik ediyor ki insanların bu iktidardan kurtulmak istememesi şaşırtıcı olurdu. Toplumun giderek büyük çoğunluğu iktidardan kelimenin tam anlamıyla kurtulmak istiyor. Kimse, şimdi yanında olan, kendisi de iktidardan kurtulmak isteyen ne söylediğine bakmıyor. Siyasal ve büyük ölçüde toplumsal alanın birleştirici harcı, AKP'lileri bile kapsayan bir AKP karşıtlığı.

Bu karşıtlık, sermaye sınıfının gözü açık kesimlerinin içinde rahatça konum alabileceği bir politik iklim oluşturuyor. "Herkes Mustafa Kemal'in askeri" artık, herkes Kemalist, herkes Mustafa Kemal ve arkadaşlarının antiemperyalist ilericiliğine meftun. Kemalist muhalifliğin konforlu alanı aynı zamanda aşırı sağa karşı sağ bir muhalefetin eleştiriden muaf, hemen hemen dokunulmaz kristal küresi olması anlamına da geliyor. Kürt sorununda diyalogdan söz etmek bile, söz edenler birkaç sene önce işleyen çözüm sürecinin aktörlerini yargılamayı temel vaatleri haline getirmiş olsalar da bir heyecan yaratabiliyor. Aşırı heyecanın hayal görmeye yol açabilmesi gibi, bu siyasal sıkışmışlık ve sıkışmışlıktan kurtulma ihtimalinin yarattığı coşku durumu düpedüz bir sağ-

cılığın ötesine geçmeyen politik adımların teveccüh görmesine neden oluyor.

Büyük sermaye

İşte geleneksel sermayenin muhalefet üzerinde etkisini artırmasını sağlayan koşul bu. Aşırı sağ, çürümüş bir iktidar ittifakının politikalarına karşı ses çıkartan tüm ekonomik ve siyasal güçler, sağcı da olsa bugünün müttefikleri olarak görülebiliyor. Bu yüzden Türkiye'de herkes "Beşli çeteden" söz ederken, "Üçlü-Onlu ya da On ikili" çeteden, yani TÜSİAD'ın zirvelerinden söz etmiyor.

Kuşkusuz "Beşli çete" kodlamasıyla ima edilen sorun çok açık. Bir dizi sermaye grubu bizzat iktidar tarafından kayırlarak büyük bir servet biriktirmeye başladı. "Beşli çete" bu açıdan beş sermaye grubunu değil, iktidara yakınlığı nedeniyle büyük kaynaklara erişebilme kapıları açılan sermaye gruplarını simgeliyor. Bu açıdan gazeteci Bahadır Özgür'ün Ekonomist dergisinin "En Zengin 100 Aile 2021" listesine dair tespitleri çok doğru. Listede iktidara yakın aileler ışık hızıyla yükseliyor. "Kamu ihalesi abonesi Rönesans, Kolin, Cengiz, Kalyon'un yanında LC Wai-kiki ortağı rekor" kırarken, iktidara yakın şirketler 16 basamak, 12 basamak, 7 basamak birden sıçramışlar. Mehmet Cengiz'in holdingi 7 basamak birden yükselmiş. Pandora Belgeleri'nde adı geçen ve Erdoğanların yaşadığı sarayın müteahhit firması olan Rönesans 6 basamak birden sıçramış.

Fakat kamuoyunu öfkeliendiren bu sıçrayışlar, zamanında bir sıçrayıp pir sıçrayan ve en zengin aileler listesinin tepesine yerleşen kan emici sermaye gruplarının silik-

leşmesine neden oluyor. Ekonomist'in listesine göre AKP iktidarı boyunca, 18 yıldır ilk üç sırayı paylaşan aileler hiç değişmemiş durumda. Koç ailesi, Sabancı ailesi, Şahenk ailesi, Ülker ailesi ve Doğan ailesi. Koç ailesinin serveti 6 milyar dolar ve üstüyken Sabancı ailesinin çeşitli gruplarının serveti 5-6 milyar ve 4-5 milyar dolar civarında.

Çeşitli sermaye grupları arasında iktidara yakınlık ve uzaklık, kültürel davranışlar, ekonomi politikalara yaklaşım konularında farklılıklar olsa da sermaye sınıfı bir bütün olarak bir çete gibi işçi sınıfının nefes borularını sıkıyor. Kişi başına gelirin ilk kez 7 yıl arka arkaya düştüğü bu son dönemde en zengin yüzde 20'nin milli gelirden aldığı payın yüzde 46,3'ten yüzde 47,5'e yükselmesi, en zenginlerin servetlerinin kaynağını da gösteriyor.

Aşırı sağ iktidar ittifakıyla yakın görünen ve bu yakınlığın kaymağını yediği tüm istatistiklerle ortada olan sermaye gruplarına öfke, 100 yıldır tüm iktidarlara yakınlık kurmayı başarmış olan ve bu başarılarının kaymağını Türkiye'nin en zengin sermaye grupları olma yeteneklerini sürdürerek yiyen patronlara müsamaha göstermeye neden olmamalı. Sermayenin hiçbir çetesiyle ittifak kurulamaz ve çalışmaya başlayan seçim sürecinin hiçbir gerekliliği işçi sınıfı saflarında bu sağcı eğilimin mazur gösterilmesine gerekçe olamaz.

İster seçim sürecinde isterse olağan zamanlarda olsun işçi sınıfının hedefinde sermayenin bir kesimi değil bütünü, bir ilişki biçimi olarak patronların egemenliği sistemi olmalıdır.

SÖZLEŞMEDEN ÇIKILDI, CİNAYETLER SÜRÜYOR

İktidar kadına şiddeti ve ayrımcılığı önleyen İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılı 3 ay oldu. Kadın cinayetlerini dahi Sözleşme'nin kendisine bağlayan aşırı sağcılarının sevinç çığlıkları altında sözleşmeden çıkan AKP, kadın cinayetleri başta olmak üzere tüm şiddet olaylarının üzerine etkin gideceğini, kanunları uygulayarak bunları durduracağını belirtmişti.

İstanbul Sözleşmesi'ni yürürlükteyken uygulamayan iktidar, aynı keyfiyeti sürdürürken, şiddet hayatları karartmaya, canları almaya devam ediyor.

23 yaşındaki Şebnem Şirin'in, Furkan Zırbancı tarafından vahşice katli, kadınların iktidara tepkisini bir kez daha açığa çıkardı. Onun gibi korunmayan birçok kadın aynı tehlike altında. 2021 yılında şu ana kadar 241 kadın erkekler tarafından öldürüldü.

İstanbul Sözleşmesi'ne, kadın ve LGB-Tİ+ kazanımlarına savaş açan iktidara karşı işçiler birlikte mücadele etmeli.

İKİ ARAŞTIRMADA SOSYAL ADALETSİZLİK

Türkiye'yi yönetenlerin söylediklerine bakılırsa Almanya ve İngiltere gibi Avrupa devletleri kıtlıkla imtihan olurken, burada bolluk var ve Türkiye ekonomisi "uçuyor."

Sosyal medyada ya da TV'lerde boy gösteren iktidar savunucuları Türkiye'de açlık ve yoksulluk sorunu olmadığını iddia edebiliyor.

Sokak röportajlarında beliren AKP'liler, Avrupa'da asgari ücretin Türkiye ile hemen hemen aynı oranda düşük olduğunu savunuyor.

Eğer kıyaslama Avrupa ile yapılacaksa karışımıza çıkanlar şöyle:

Avrupa'daki 32 ülke içinde işsizlik oranının en yüksek olduğu 3. ülke

Türkiye'de Ağustos ayında resmi işsizlik oranı yüzde 12,1 oldu. Bu oran Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde ise yüzde 6,8.

Türkiye işsizlikte Avrupa'nın ilk üç ülkesinden birisi. Zirvede yüzde 14 ile İspanya duruyor. Yunanistan yüzde 13,2 ile ikinci sırada yer alıyor. Türkiye yüzde 12,1 ile üçüncü sırada.

DİSK ve bazı araştırmacılar TÜİK istatistik verilerinin bilerek düşük tutulduğunu ileri sürerek işsizlik oranının en az yüzde 22 olduğunu söylüyor.

Asgari ücrette Avrupa sonuncusu

Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) verilerine göre, 1 Ocak 2021 itibarıyla en yüksek brüt asgari ücret 2202 euro ile Lüksemburg'da olurken son sırayı 332 euroyla Bulgaristan aldı.

Sene başında Türkiye'de 392 Euro olan brüt asgari ücret (3577 TL), son kur artışlarıyla 329 Euro'ya kadar geriledi. AB'de en az asgari ücretin verildiği Bulgaristan'da bu miktar 332 Euro.

OSMAN KAVALA'NIN ENGELLENEN ÖZGÜRLÜĞÜ

Kriz üzerine kriz yaşayan Türkiye kapitalizmi geçtiğimiz günlerde büyük bir uluslararası krizin daha ortasına düştü.

Hakkında Türkiye mahkemelerinde verilmiş iki beraat kararı olmasına ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin hak ihlali tespitiyle "derhal tahliye edin" demesine rağmen 4 yıldır hapiste tutulan Osman Kavala'nın özgürlüğü, Erdoğan yönetimi ile 10 Batı devletini karşı karşıya getirdi.

Erdoğan ve Bahçeli'nin ağır sözlerle itham ettiği insan hakları aktivisti Osman Kavala, adil yargılanma imkanı görmediği için duruşmalara katılmayacağını ve savunma yapmayacağını duyurmuştu.

Bunun üzerine aralarında ABD, Almanya, İngiltere ve Fransa'nın olduğu 10 büyükelçi Türkiye hükümetini insan haklarına uymaya ve Osman Kavala hakkındaki AİHM kararını uygulamaya çağırıldı.

Kur şoku ile Türk Lirası hızla değer kay-

bederken patlak veren bu kriz, sert açıklamaların ardından diplomatlar arasındaki uzlaşma görüntüleri ile şimdilik söndürüldü.

Başta ABD olmak üzere 10 devletten bir kısmı 'Türkiye'nin iç yargı kararlarına karışmayız' derken, Erdoğan da "Üzerimize düşeni yaparız" diyerek yargılama sürecinin devamında AİHM kararını uygulayabileceklerinin işaretini verdi.

İktidarın krizi şimdilik soğutuldu. ABD ve müttefikleri Türkiye'ye aynı şeyi söylemeye devam ederken, Almanya ise Türkiye'nin Avrupa Parlamentosu'ndan çıkarılmasını savunuyor.

Kriz soğutuldu ama Osman Kavala haksız, düzmece, her biri kendi savunmasıyla çürütülmüş iddialarla hala hapiste.

İktidarın hedef seçtiği bir kişinin, sırf muhalif görüş ve etkinliklerinden, bu kadar baskı ve eziyete uğraması kabul edilemez. Osman Kavala derhal serbest bırakılmalı.

BARIŞTAN YANA
Yıldız Önen

MUZ VE İRKÇİ ŞAMATA

Sosyal medya saf kötülükten ibaret değil ama saf kötüler sosyal medyada çok rahat hareket ediyorlar. İrkçi bir şamatayı normal bir tepkiymiş gibi yayanlar, ayrımcı bir dili kullanma özgürlüğü varmış gibi her göçmene hakaret edebilenler, şımarıklıkla el ele giden milliyetçiliği şişirmeyi espri yapmak sananlar sosyal medyada çok rahat hareket edebiliyorlar.

Kuşkusuz sadece sosyal medyada değil. Bazı milliyetçiler, milliyetçilikle ırkçılığın ne kadar sınırdış, hatta iç içe olduğunu kanıtlarcasına siyasal alanda, gazetelerde, basın açıklamalarında da rahat rahat saldırgan bir ayrımcı üslup kullanabiliyorlar.

Devleti en rahat etkileme şansına sahip olan bu grup çünkü. En sığ, en geri, en sağcı, en yoz fikirleriyle sahaya çıkıp devlet üzerinde etkili olabilmelerini nasıl açıklayabiliriz?

Suriyeli bir genç kızın üzerine sözleriyle çullanıp onu aşağılayanların değil de hayatta tutunma mücadelesi içindeki insanların koşullarına ve bu taarruz durumuna tepki göstermek için muz videosu paylaşmalarının cezalandırılmaya çalışılması, devletin bu geri ve göçmen düşmanı bilince ne kadar açık olduğunu bir kanıtı. Bu, tıpkı aşı karşıtlarına maskesiz mesafesiz miting izni verirken sağlık çalışanlarının eylem yapma özgürlüğünü kısıtlamakta olduğu gibi aşırı sağ ve sığ politik eğilimlere açık olma durumu.

Hukuki hiçbir temeli olmamasına rağmen muz videosu paylaşan göçmenlerin sınır dışı edilmek istenmesi, muz yiyerek provokasyona neden olma ihtimaline karşı alınan bu aşırı sert, o meşhur tabirle 'hayatın olağan akışına uymayan' uygulamalar kabul edilemez.

Bu türden uygulamalar hukuki değil şamatacı ırkçılara verilen tavizler olarak görülüyor.

Bundan emin olabilirsiniz.

Figen Dayıçık Fırat konuyla ilgili yazısında şunları vurgulamıştı: "Yetkililerin adil olmaması, ülkenin gidişatından rahatsız olan kişilerin öfkelerini en zayıf olana yöneltmesi, göçmen bir kadına durup dururken laf atılıp rahatsız edilmesi, Suriyelilerin haklı da olsalar haksız duruma düşmeleri, Suriyeliler üzerinden gerçek sorunların üstünün örtülmeye çalışılması, yetkililerin yanlış tutumlarıyla Suriyelilere karşı saldırı olasılıklarının daha da artması, en kötüsü de yetkililerin adil olmaması. Kilit sözcük adil olmak."

Muz olayında her şey var, bir adil olmak yok.

Siyasal iktidarın kurduğu ittifaklarla beraber kullandığı yoğun kutuplaştırıcı üslup, derinleştirilen kutuplaşma, ayrımcılığı herkesin rahatça benimseyebileceği bir öge haline getiriyor ve göçmenler ırkçı bir kinin, daha doğrusu politik kutuplaşmanın güçlendirdiği kin duygusunun yöneldiği hedef haline geliyor kolayca.

İktidarın tabanındaki en sağda bulunan, en sığ fikirlerle sahip kitlelere bu insanların tabanında kalmasını garanti altına almak için verdiği tavizler, muhalefetin iktidarı köşeye sıkıştırmak için abandıği göçmen düşmanlığı kartıyla inanılmaz bir uyum içinde.

Altındağ ve Torbalı'daki pogromlar bu uyumun ürünü.

Acil olan, göçmen dayanışma ağlarını güçlendirmek, kararlı olması ve her daim, her şeyden tahrik olmaya hazır milliyetçilerin hassasiyetlerine özen gösterenlere karşı ses çıkartmamız bir zorunluluk.

SUDAN'DA DARBE: DEVRİM DİRENİYOR

Özdeş Özbay Sudan'da gerçekleşen darbenin ezilenlerin kitlesel isyanlarının yarım kalmasıyla bağlantısını ve küresel otoriterleşmenin ve siyasal krizlerin bir göstergesi olarak darbe girişimlerini ele alıyor.

Sudan'da darbe 25 Ekim 2021 günü gerçekleşti. Tarihte yarım kalmış her devrim gibi Sudan'da ayaklanan ezilenlerin isyanı da bir karşı devrime sahne oluyor. Bir benzerine diktatör Mübarek'in devrilmesinden iki yıl sonra Mısır'da yönetime el koyan General Sisi'nin karşı devrimci darbesinde yani devrimin kalıntıları ezmek üzere yapılan darbeye şahit olmuştuk.

Sudan Egemenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Abdulfettah el-Burhan, Konsey'in ve geçiş hükümetinin feshedildiğini, ülkede olağanüstü hal ilan edildiğini açıkladı. Yönetime el koyan darbeciler, yönetime el koyma nedenlerini 'ülkeyi bir iç savaştan korumak' şeklinde ilan etti. Bu bildik güvenlikçi bahanenin ardından darbeciler, 2023'te seçimlere gidene kadar yönetimde kalacaklarını açıkladılar.

Sudan'da 2019'da başlayan devrimde liderliğini kadınların yaptığı kitlesel gösteriler meslek örgütlerinin çağrısıyla yayılmıştı. Yeni Geçici Yönetim iktidarı diktatör El Beşir'den almıştı ancak onu eski rejim kalıntısı askeri yönetimle siviller arasında kurulan ve adına Egemenlik Konseyi denilen bir yapıya bırakmıştı. Bu çelişkili yönetim aygıtı iki yıldır ülkeyi yönetmeye çalışıyordu.

Geçtiğimiz ay boyunca Konsey'in sivil ve askeri kanatlar arasındaki gerilim arttı. Önce dar bir asker grubunun darbe girişimine şahit oldu Sudan. Ardından da darbe yanlısı 'sivil' gruplar ülkedeki ekonomik sorunları da bahane ederek askerlerin yönetime el koyması talebiyle eylem örgütlemişti. Bu iki girişimin ardından yine on binler devrimi savunmak için sokaklara dökülmüş ve ordu en az iki göstericiyi öldürmüştü.

Ülkede yaşanan asker-sivil geriliminin sebebi Konsey'in askeri unsurlarının reform talep etmesine karşılık sivil unsurların reform taleplerini darbe girişimi olarak görmesi ve buna onay vermemesiydi. Artan ekonomik sorunların yanı sıra soykırım suçlusı Ömer El Beşir'in yargılanma süreci de bir başka tartışma konusuydu. Sudan ordusu, Mısır ordusu gibi ülke gayrisafı milli hasılsının yüzde 12'sine sahip bir ekonomik güç durumunda ve yine Mısır devriminde olduğu gibi bütün ekonomik ve politik ayrıcalıklarını kaybetmemek için devrimin yanında saf tutar gibi görünmüştü. Şimdi ise eski rejimi yeniden tesis etmeye çalışıyor.

Devrim direniyor

Darbenin hemen ardından binlerce kişi sokaklara inerek protesto gösterileri düzenlemeye başladı. Protestolara çok sert olmasa da darbeci yönetim müdahale etti.

En son 30 Ekim'de meslek örgütlerinin de çağrısıyla yüzbinlerin katıldığı büyük eylemler gerçekleşti. Başkent Hartum'daki gösterilere ordu tarafından ateş açıldı ve en az 3 kişi hayatını kaybetti. Yüzden fazla da yaralı olduğu söylendi.

Sudan'da devrimin kaderini meslek örgütlerinin kararlı mücadelesi belirleyecek. Her devrimin başarıya ulaşabilmesinde en önemli koşul genel grev kartının başarıyla kullanılıp kullanılmayacağıdır. Kapitalizmin zayıf karnı olan üretim sürecinin durdurulması ve uzayan grevlerde grevci yığınların kendi ihtiyaçlarını karşılamak için üretimi örgütlemeye başlaması, egemenlere geri adım attıran temel güç olmaya devam ediyor.

Milyonlarca Sudanlının ordu müdahalesine rağmen so-

Hartum'da 1 milyonluk darbe karşıtı gösteriden.

kakları terk etmemesi ve genel grev silahını daha önce kullanmış olmaları darbenin püskürtülebileceği umuduyla ayakta tutuyor.

Küresel otoriterleşme dalgası

Dünya büyük bir kriz döneminin içerisinden geçiyor. Ekolojik kriz, pandemi krizi, yükselen emperyalizm krizi ve elbette 2008'den beri tam olarak içinden çıkılmayan ekonomik kriz. Tüm bu krizler küresel ve ulusal egemenleri otoriter yönetim arayışına itiyor çünkü krizler büyük yığınları da öfkeyle sokaklara çekiyor.

Afrika kıtasında sadece 2021 yılında 6 darbe ve darbe girişimi gerçekleşti. Sudan'daki son darbe öncesi, Çad'da, Mali'de, Gine'de başarılı darbeler olmuş, Nijer ve Sudan'da askeri müdahale girişimleri yaşanmıştı. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres dahi Eylül ayında "Askeri darbeler geri dönüyor" uyarısı yapmış hatta 'darbe salgını' terimini kullanmıştı. Askeri müdahalelere karşı uluslararası toplumu birlik olmamakla suçlamıştı.

1 Şubat'ta Myanmar'da gerçekleşen darbe de Mısır ve Sudan ile benzerlik gösteriyordu. Yine ekonomide ağır-

lığı olan bir ordu, yine sivillerin güçlenmekte olduğu bir geçiş süreci ve yine halkın güvenliği adına eski rejimin darbe ile iktidara el koyması ve sokağa inen milyonlara ateş açması.

Askeri müdahaleler artık sadece yoksul ülkelerde değil Batı demokrasilerinde de yaşanıyor: ABD'de emekli 124 generalin Biden'a karşı içerisinde "Çatışma; Sosyalizm ve Marksizm destekçileri ile Anayasal hürriyet ve özgürlük destekçileri arasındadır" ifadelerinin geçtiği göçmen karşıtı açıklama; yine bu yıl içerisinde Fransa'da aşırı sağcı emekli generaller ve ardından muvazzaf subaylardan oluşan grupların 'iç savaş' uyarıları eşliğinde yayınlanan bildirimleri ve en son Almanya'da aşırı sağcı askerlerin darbe planı yaptığının ortaya çıkması...

Kapitalizmin krizleri artık politik krizleri de tetikler durumunda. İstikrarsızlıktan başka bir şey üretemeyen sistem büyük yığınların gözünde katlanılmaz koşullar yaratan ve meşruiyetini kaybetmekte olan bir sistem. Ancak kapitalizme duyulan öfke henüz sosyalist bir alternatif tahayyülüne evrilmiş değil. Bunun olabilmesi için antikapitalist hareketin güçlenmesi gerekiyor.

ENFLASYON VARKEN SERBEST PİYASA DÜZENİ YANLIŞ

ALEX CALLINICOS

Dünya ekonomilerinde, enflasyonla ilgili alarm zilleri giderek daha fazla çalıyor. İngiltere Merkez Bankası'nın yeni baş ekonomisti Huw Pill, resmi İngiliz enflasyon oranının gelecek yılın başlarında yüzde beşe ulaşacağını öngörüyor.

Amerika Birleşik Devletleri'nde yıllık çekirdek enflasyon oranı Eylül ayında yüzde dörde ulaştı, bu neredeyse 25 yılın en yüksek seviyesi. Enflasyon neden yükseliyor?

Geleneksel açıklama, neoliberalizmin iki ideolojik vaftiz babasından biri olan Milton Friedman'ın "enflasyonun her zaman ve her yerde parasal bir fenomen olduğu" şeklindeki ünlü ifadesine dayanıyor. Para arzı üretimden daha hızlı yükselirse, talebin mal ve hizmet arzından daha fazla artacağını ve fiyatları yukarı çekeceğini savundu.

Pandemi ile karşı karşıya kalan devletler, Friedman'dan ziyade ekonomiye müdahaleyi savunan Maynard Keynes'i izledi. Merkez bankaları para arzını büyük ölçüde artırdı.

Mart 2020'de hareketsiz piyasalara para pompalamak için finansal varlıkları satın almaya başladılar. Bu arada, gelişmiş ekonomilere sahip devletler, özel talebin çöküşünün bıraktığı boşluğu doldurmak için harcamalarını büyük ölçüde artırdı.

Bu harcamaları ekstra borçlanma ile finanse ettiler. ABD ve İngiltere'de, hükümetlerin borçlanmak için sattıkları Hazine bonoları ağırlıklı olarak merkez bankalarınca satın alındı. Para basmanın bu modern eşdeğerinden hareketle ekonomilerini ayakta tutmaya çalıştılar. Ekonomi tarihçisi Adam Tooze'un dediği gibi, "bütçe kısıtlamaları yok gibi görünüyor — para sadece bir tekniktir."

Ancak bu, 1970'lerden bu yana hüküm süren geleneksel ekonomik tutum açısından ciddi bir aykırılık. Taraftarları, ekstra harcama ve borçlanmanın para arzını artırdığını ve enflasyonun yükselmesine neden olduğunu savunuyorlar.

Bu analizde iki sorun var. Birincisi, savunucularının on yıldan fazla bir süredir yalandan ağlıyor olmasıdır.

Kınadıkları politikalar, merkez bankalarının küresel finansal krize para yaratarak ve onu da finansal sisteme pompalayarak karşılık vermesiyle 2007-8 yıllarında daha ılımlı bir biçimde başladı. Serbest piyasa yanlıları bunu aşırı enflasyona yol açacak bir iğrençlik olarak kınadılar. Aslında enflasyon çok yakın zamana kadar çok düşük kalmıştı veya hatta negatifti.

İkincisi, talep yerine arz üzerine odak-

lanan enflasyonist dalgalanmanın daha iyi bir açıklaması var.

Pandeminin neden olduğu ekonomik kapanma, Asya fabrikalarından Avrupa ve Kuzey Amerika'ya yayılan uluslararası tedarik zincirlerini bozdu. Financial Times'a (FT) göre, 1998'de kayıtların başlamasından bu yana imalat teslim süreleri en hızlı oranda uzadı.

"Büyük ölçüde Çin ve diğer Asya ülkeleri tarafından üretilen parça ve malları bekleyen gelişmiş ekonomiler bundan en çok etkilenenler oldu." FT, buna -- tedarik zinciri boyunca ne kadar ileri gider-seniz talepteki değişikliklerin o kadar büyük bir etkisi olur -- hareketli kırbaç etkisi diyordu.

"Teknoloji ve otomobil sektörlerinde mikroçip kıtlığından dolayı yaşanan gecikmeler daha da kötüleşti, ancak yiyecek-içecek ve kişisel eşya üreticileri rekor olarak kabul edilecek kesintiler yaşıyor." Bununla birlikte, enflasyon da yaşam standartlarını düşürüyor. Patronlar ve ekonomistler en çok "ücret-fiyat sarmalından" korkuyorlar. Başka bir deyişle, işçiler daha yüksek ücret talep ederek tepki gösterir ve kapitalistler fiyatları daha da yükselterek kârlarını korurlar.

Bu henüz gerçekleşmiş değil. XpertHR adlı danışmanlık şirketine göre, İngiltere'de özel sektör işverenlerinin yüzde 80'inden fazlası ücretlere ortalama yüzde 2,5 oranında, yani enflasyondan çok daha az zam yapmayı planlıyor. Ama pandeminin etkilerinden biri işgücü darlığı, yani işverenlerin vasıflı işçi bulamıyor olması. Bu, işçilere reel ücretleri koruma gücünü verebilir.

Serbest piyasa düzeni karşılık vermeye hazırlanıyor. Pill, Avrupa Merkez Bankası'nın ilk baş ekonomisti ve diğer neoliberal vaftiz babası Friedrich von Hayek'in öğrencisi olan Otmar Issing'in himayesindedir. Merkez bankalarının talebi sürdürmek için aktif olarak piyasalara nasıl müdahale ettiklerini göz ardı eden Pill, FT'ye İngiltere Merkez Bankası'nı "fiyat istikrarını korumakla uğraşan bir kurum" olarak tanımladı.

Bu arada bir gazeteci Şansölye Rishi Sunak'tan Keynes ve Friedman arasında seçim yapmasını istediğinde, Friedman'ı seçti. Kış - daha yüksek faiz oranları ve Thatcher'in uyguladığı tasarruflar - geliyor.

Socialist Worker'dan TN. çevirdi

BİR YANDA G20 ZİRVESİ BİR YANDA İKLİM AKTİVİSTLERİ

Greta Thunberg ve arkadaşları
COP26 protestosu için Glasgow'da

COP26 toplantısından hemen önce gerçekleşen G20 toplantısından hiçbir sonuç çıkmadı. Ne iklim krizine karşı ne yoksul ülkelerin ayakta durması ne de G20 ülkelerinin yoksullarının pandemiyle daha da derinleşen hayat koşullarının onarılması açısından.

G20 ülkelerinin toplantı sonucu açıklamaları yoksullar ve iklim krizinden etkilenenler için tam bir hayal kırıklığı oldu. BBC'nin haberine göre küresel ısınmayı sanayileşme öncesi döneme kıyasla 1,5°C ile sınırlama hedefi tekrarlandı. Bu hedef için "anlamlı ve etkili eylem" çağırısı yapılırken bu eylemler detaylandırılmadı. Ülkelerin sera gazı üretimleri ile bunların emilimini eşitlemesi anlamına gelen sıfır karbon salımı için net bir tarih de belirlenmedi.

Kapitalist şirketlerin bir dediğini iki etmeyen yöneticiler gezegenin yaşamını umursamazken genç iklim aktivistleri Greta Thunberg, Vanessa Nakate, Dominika Lasota ve Mitzi Tan bir çağrı yayımlayarak liderlerin ihanetine karşı mücadelenin elzem olmasına vurgu yaptılar.

Çağrı şöyle:

Dünyanın tüm liderlerine,

"İhanet."

Hükümetlerimizin sera gazı emisyonlarını azaltmaktaki başarısızlığını dünyanın her yerindeki genç insanlar işte böyle tanımlıyor. Hiç de şaşılacak bir yorum değil.

Kritik 1,5°C hedefinden kıyamet kadar uzağız ama buna rağmen dört bir yanda hükümetler fosil yakıtlara milyarlar harcayarak bu krize adeta körükle gidiyorlar.

Bu bir tatbikat değil. Dünya kırmızı alarmda. Gezegenimiz yıkıma uğrarken milyonlarca kişi büyük acılar çekecek -- vereceğiniz kararlarla bizi bekleyen korkunç bir geleceği ya yaratacaksınız ya da önleyeceksiniz. Bunu belirleyecek güç sizin elinizde.

Bu gezegende yaşayan yurttaşlar olarak sizi iklim acil durumuyla yüzleşmeye çağırıyoruz. Ama gelecek yıl değil, gelecek ay da değil. Hemen! Şimdi...

Kıymetli 1,5°C hedefine bağlı kalın ve bu hedef için daha önce görülmedik bir hızda ve etkide yıllık emisyon azaltımlarını gerçekleştirin.

Fosil yakıtlara yapılan tüm yatırımları sonlandırın, teşvikleri ve yeni projeleri durdurun ve yeni arama ve çıkarma faaliyetlerine son verin.

'Yaratıcı' karbon muhasebesine son verin; bunun için tüm tüketim endekslerinin, tedarik zincirlerinin, uluslararası hava ve deniz taşımacılığının ve biyokütle yakılmasının toplam emisyon değerlerini yayınlayın.

En savunmasız ülkelere vaadedilen 100 milyar doları aktarın ve iklim felaketleri için ek fonlar verin.

İşçileri ve en savunmasız durumdakileri koruyacak iklim politikalarını hayata geçirin ve her alanda eşitsizliği azaltın

Bunu hâlâ başarabiliriz. Eğer değişim için hazırsak yaşanabilecek olası en kötü sonuçları önlemek için hâlâ vaktimiz var. Bunun için kararlı ve öngörülü bir liderlik gerekiyor. Ve bir de muazzam bir cesaret -- ama şunu bilin ki, siz o adımı attığımızda arkanızda sizi destekleyen milyarlar olacak.

COP26'YI PROTESTO ETMEK İÇİN 26 NEDEN

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı veya kısa adıyla COP26 başlıyor. Konferans dünya liderlerinin ve iş dünyasının sözde gezegeni iklim felaketinden kurtarmak için bir plan üretmek amacıyla bir araya geleceği bir toplantı olacak. Ama başarısız olmuş 25 iklim zirvesinin ardından, sahte vaatler ile daha fazla eylemsizlik beklemek yanlış olmaz.

Bunun gerçek ve ölümcül sonuçları var ve insanlar bu başarısızlığın bedelini ödüyorlar. Bu yıl tüm dünyada aşırı ve sık sık tekrarlanan seller, orman yangınları ve kuraklığa şahit olduk. Giderek daha fazla sayıda insan değişen iklim veya aşırı hava olayları nedeniyle yerinden yurdundan ayrılmak zorunda kaldı. Şimdi ise dünya liderleri COP26 zirvesini iklim konusundaki başarısızlıklarını örtmek için kullanmayı umuyorlar.

İklim örgütlerinden, sendikalardan ve diğer kampanyalardan oluşan COP26 koalisyonu 6 Kasım Cumartesi günü Glasgow sokaklarına çıkacak. Eylemlere en az 50.000 kişinin katılması bekleniyor. Britanya'nın pek çok yerindeki şehirlerde de eylemler gerçekleşecek ve eylemleri örgütleyenler Londra'daki gösteriye de yaklaşık olarak aynı sayıda kişinin katılacağını umuyorlar. 5 Kasım'da öğrenci grevi ve işyeri eylemleri olacak. Tüm dünyada gerçek bir iklim stratejisi talebiyle sokağa çıkmalıyız.

İngiltere'de her şehirde hareket, militan gösteriler ve yolları bloke etmek, grevler ve işgaller gibi doğrudan eylemlerle yaygın bir biçimde örgütlenmeyi hedefliyor. Gezegenin harap edilmesine olan katkıları yüzünden dünya liderlerine olan öfke ifade edilecek. İklim adaletini gerçekleştirmek

için sistemi değiştirmek gerekiyor. COP26'da dünya liderleri insanların sağlığına değil, fosil yakıt şirketlerinin kârına ve iklime zararlı işletmecilere öncelik vermeye devam edecekler.

Daha fazla ertelemeye gidilemez, fosil yakıtları toprakta bırakacak bir sisteme acilen geçmemiz gerekiyor. COP26'da dünya liderleri fosil yakıt şirketlerini korumak için entrikalara girişirken, biz kâr değil insanları düşünerek karar veren yeni bir sistem için mücadele etmeliyiz.

1. Patronlar bizi uçurumdan aşağı itiyor

Medyanın ve siyasetçilerin bireysel tercihlerimiz konusunda anlattıkları doğru değil, iklim değişikliğine onlar neden olmuyor. Gerçekte bütün gezegeni iklimsel yıkımın kıyısına götüren patronlar. Karbon salımından sorumlu olan büyük kurumları ele alan Carbon Majors Raporuna göre 1988'den beri gerçekleşen gaz salımlarının yüzde 71'inden 100 şirket sorumlu.

2. Liderler kayıtsız kalıyor

Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından yayınlanan yeni bir rapor, harekete geçmeyi reddeden dünya liderlerinin geri döndürülemez bir iklim kaosuna neden olabileceği uyarısında bulundu. Raporunda şimdi sera gazı salımlarında ciddi azalmalara gidilmezse, yüzey sıcaklıklarının 1,5 derecelik eşiği geçme ihtimalinin yüksek olduğunu belirtti. Altı yıl önce 2015 yılında Paris'te yapılan COP zirvesinde dünya liderleri hedef olarak 1,5 derece belirlemişlerdi. Ama altı yılda neredeyse hiçbir şey yapılmadı.

Son IPCC raporu şu anki sıcaklıkların şu anki hızda artması sürerse bu sınırın altında kalmamızın imkânsız olduğunu gösteriyor. Gaz salımlarını azaltmalı veya gezegeni 2100 yılına kadar 3,1 derece ısıtmanın sonuçlarıyla yüzleşmeliyiz.

3. Patronlar iklim eylemcilerini öldürüyor

Patronlar ve onları destekleyen hükümetler iklim eylemcilerini öldürüyor. 2020 yılında 227 "iklim savunucusu" öldürüldü, üstü üste iki yıldır rekor bir sayı. Global Witness (Küresel Tanık) raporu 2015'te Paris Anlaşması'nın imzalanmasından bu yana, her hafta ortalama olarak dört eylemcinin öldürüldüğünü kaydediyor.

4. Koşullar yaşanmaz oluyor

Avustralyalı düşünce kuruluşu İktisat ve Barış Enstitüsü'nün hesaplamalarına göre 2050 yılına kadar bir milyardan fazla insan iklim değişikliği nedeniyle evini terk etmek zorunda kalabilir. Bu kitlesel göç çoktan başladı. 2020 yılında 55 milyon kişi aşırı hava olayları yüzünden bulunduğu yerden ayrılmak zorunda kaldı. İklim mültecilerinin sayısı çatışma ve savaş nedeniyle mülteci olanların sayısını aşıyor.

5. Permafrost ortadan kayboluyor

Permafrost kuzey yarımküredeki toprak yüzeyin neredeyse dörtte birini kaplıyor. Toprakta tutulan karbonun neredeyse yarısını saklıyor. Permafrost eridikçe, atmosfere karbon salıyor. Permafrost sıcaklıkları, atmosferik sıcaklıklardan daha hızlı bir oranda artıyor. 30 yılda Arktik yüzey sıcaklıkları 2 derece arttı.

6. Savaş yeryüzü için ölümcül bir etki yapıyor

ABD ordusu dünyayı 100 ülkenin toplamından daha fazla kirletiyor. Bu ordu her yıl 750.000 ton toksik atık üretiyor. Savaşın dünyayı kirletmesinin yanı sıra ABD 2003'te Irak'ı, petrolü için işgal etti. Barajların bombalanmasından, içme suyunun kirletilmesine iklimsel yıkım bir savaş mekanizması özelliği taşıyor.

7. Salgınlar daha sık rastlanıyor

Covid-19 küresel ısınmanın ve ekosistemlerin bozulmasının bir sonucu olarak insanlara bulaşabildi. Ormansızlaştırma ve yabani alanların çiftçiliğe açılması hastalığın yayılmasının önünü açtı. Ayrıca küresel sıcaklık artışı sivrisinek gibi hastalık taşıyan hayvanların yeni bölgelerde üremesini sağladı.

Glasgow'daki COP26 protestolarla başladı

8. Okyanuslar zehirlendi

Okyanuslarımız plastiğe boğulmuş durumda. Plastik üretimi hızla artarak 1950'de yıllık 2,3 milyon tondan 2015'te 448 milyon tona kadar çıktı. Bugünkü üretim düzeyinin 2050 yılına kadar iki katına çıkması bekleniyor. Bu plastik, suyu ve tükettiğimiz balığı kirletiyor. İnsanların tüketimi için tutulan balıkların üçte biri mikro plastik içeriyor.

9. İşçilerin iklim işlerine ihtiyacı var

İklim değişikliği ile mücadele etmek için, ekonomiyi ve toplumu geleceğe uygun bir biçime dönüştürmek için mücadele etmeliyiz. Bir milyon yeşil iş yaratma çağrılarını desteklenmeli ve yaygınlaştırılmalı. Buna yeşil kamusal ulaşımın artırılması ve iklimle zarar veren işlerde çalışan işçilerin yeşil işlere kaydırılması gibi talepler için mücadele etmek de dahil.

10. Liderler krizi biliyorlardı

Fosil yakıtların yakılmasıyla üretilen karbon salımlarının yarısından fazlası 1992'deki Dünya Zirvesi'nden sonra üretildi. Zirveye katılanların gaz salımlarını azaltmakta uzlaşmalarına rağmen böyle oldu. Karbon salımlarının dörtte biri, Barack Obama'nın ABD başkanlığı, Joe Biden'ın ABD başkan yardımcılığı görevine geldiği Ocak 2009'dan beri üretildi.

11. Dünya yanıyor

Bu yılın yaz aylarında Avrupa'da, Kuzey Afrika'da ve Türkiye'nin bazı bölgelerindeki devasa alanlarda orman yangınları yaşandı. Temmuz ayı, 2003'ten bu yana orman yangınlarının en çok görüldüğü ay oldu. Sıcaklıkların artması, bitkilerin ve toprağın kuruması tutuşma için mükemmel koşullar yaratıyor. Türkiye'de yangınların yarattığı sıcaklık yoğunluğu bir önceki rekorun dört katına ulaştı.

12. Doğa acı çekiyor

İnsanlar; su, tozlaşma ve ilaç için biyolojik açıdan çeşitlilik sahibi doğal kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Türlerin yok olmasının, hayvanların ve bitkilerin azalmasının zarar verdiği ekosistemler bu kaynakların güvenliğine etki ediyor. Dünya Yabani Hayat Vakfının bir raporu, küresel yaban hayatı popülasyonunda son 40 yılda yüzde 60'luk bir azalma olduğunu gösteriyor.

13. Yerli halklar görmezden geliniyor

Yerli halkların toprakları, toplam toprakların yaklaşık yüzde 22'sini teşkil ediyor. Bu alanlar küresel biyolojik çeşitliliğin yüzde 80'ini içeriyor. Pek çok yerli toplumu, topraklarını sömürücü fosil yakıt şirketlerinden korumak için mücadele ediyor, bu hepimizi korumak için yürütülen bir mücadele. Ama bu halkların pek çoğu COP26 zirvesinde temsil edilmekten mahrum bırakılacak. Yerel Topluluklar ve Yerli Halkların Platformu için Kolaylaştırıcı Çalışma Grubu'nun eş başkanlarından Andrea Carmen "yerli halkların hayatları iklim değişikliği meselesinin en önünde yer alıyor ve çok azımızın Glasgow'daki müzakerelerde yer alabileceğinden endişe ediyorum" diyor.

14. Hava bile zehirli

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) tahminlerine göre hava kirliliği her yıl 7 milyondan fazla kişinin ölümüne neden oluyor. Dünya nüfusunun neredeyse tamamı DSÖ'nün belirlediği güvenlik sınırını aşan kirliliğe sahip bir havaya soluyor. Bu da akciğer kanseri, astım ve diğer hastalıklarda artışa neden oluyor. Hindistan Yeni Delhi'deki çocukların yarısı geriye döndürülemez bir akciğer hasarına uğramış durumda. 2018 yılında, fosil yakıt kaynaklı kirlilik nedeniyle dünya çapında 8 milyondan fazla kişi öldü. Bu rakam daha önceki çalışmalarda öngörülenden ciddi ölçüde daha fazla. O yıl gerçekleşen her altı ölümden birine, kömür ve petrol gibi fosil yakıtların yakılması nedeniyle oluşan hava kirliliği neden oldu. İçlerinde Harvard Üniversitesi'nin de bulunduğu bir dizi üniversitenin yaptığı bir araştırmanın

İskoçya'da başlayan COP26 protestoları küresel eyleme dönüşecek

sonuçları bunu gösteriyor.

15. Daha fazla aşırı iklim olayı

İklim krizi kuraklıktan sellere, kasırgalardan tsunamilere aşırı iklim olaylarına neden oluyor. Havanın ve suyun sıcaklığının artması kasırgaların sıklığını ve yoğunluğunu çoğaltırken, kuraklık döneminde su kaynakları üzerine binen yükü de artırıyor. ABD'de geçtiğimiz yıl kasırgalar nedeniyle 47 kişi hayatını kaybetti. On yıl önce ise 11 kişi ölmüştü. Kuraklıklar her yıl yaklaşık 55 milyon kişiyi etkiliyor. Şiddeti artan kuraklıklar, neredeyse dünyanın her yerinde besi hayvanı sürülerini ve tarım ürünlerini ciddi bir şekilde tehdit ediyor. Su kıtlığı şimdiden dünya nüfusunun yüzde 40'ını etkiliyor. 2030 yılına kadar 700 milyon kişi kuraklık nedeniyle yerinden olabilir.

16. Piyasa kaosu zarara neden oluyor

Bankalar fosil yakıt endüstrisi şirketlerine milyarlarca pound kredi vermeye devam ediyor. Zenginler, gezegenin harap olmasından daha da zengin oluyorlar. Kâr arayışının fosil yakıt şirketlerini bir sonu olan kaynakları aramaya ve sömürmeye ittiği bu sistemi alaşağı etmeliyiz, kâra değil insana öncelik veren bir sistem için mücadele etmeliyiz.

17. Hidrolik çatlatmayı durdurmak için

Fosil yakıt şirketleri, petrol çıkarmaya çalışmaktan hiç vazgeçmeyecekler. Hidrolik çatlatma (fracking) sadece yakılabilecek fosil yakıtları arttırmıyor ama aynı zamanda toprağı ve suyu kirletme, depremleri tetikleme ihtimali de var. Stanford'daki bilim insanlarının yaptığı bir araştırmaya göre hidrolik çatlatma, ABD Wyoming'de Pavillon yakınlarında yaşayan insanların suyunu kirletti.

18. Kömürü toprakta bırak

Kömür inanılmaz ölçüde kirliliğe sahip bir enerji kaynağı, ancak yenilenebilir enerjiden daha kârlı olarak kabul edildiği için kömürün kullanımı artarak sürüyor. Avustralya geçen ay üç kömür madeninin genişletilmesine izin verdi, Çin daha fazla kömür santrali inşa ediyor. Kömür arzı azalırken daha sömürücü kömür çıkarma teknikleri yerine alternatif temiz enerjilere öncelik verilmesi için mücadele etmeliyiz.

19. Karbondioksit düzeyi kontrolden çıktı

Karbondioksitin (Co2) atmosferdeki düzeyi bu yılın Şubat-Mart aylarında milyonda 417 parçacıkla (ppm) rekor bir düzeye ulaştı. Sanayi devrimi öncesindeki düzey 278 ppm idi. Co2 salımlarının temel nedeni fosil yakıtların kullanımı. İnsanlar atmosferdeki Co2 yoğunluğunu 1760'tan bu yana yüzde 48 oranında arttırdılar.

20. Küresel Güney bedel ödüyor

İklim krizi pek çok insan için başladı bile. Küresel Güney'de yer alanlar, dünyadaki salımlara en düşük katkıyı yaparken en büyük bedeli ödüyorlar. Aşırı hava olayları ve iklim değişikliği çoktan milyonlarca kişiyi öldürdü ve ye-

rinden etti. Oysa kapitalist sistem bu ülkeleri rekabete ve yatırımları çok önemli iklim savunması altyapılarından çekmeye zorluyor.

21. Daha kavurucu yazlar geliyor

Bu yıl birçok büyük şehirde termometreler 54 dereceyi gösterdi. Bu sadece ekvatora yakın bölgelerle sınırlı değildi. Kanada'da sıcaklık 49,6 dereceyle pik yaparken 486 kişinin ölümüne neden oldu. Karbon salımları 2050 yılına kadar iki katına çıkarsa ortalama sıcaklık sanayi öncesi döneme göre 2,4 derecenin üstüne çıkacak ve daha aşırı sıcak hava dalgalanmalarına neden olacak.

22. Gezegen aşırı ısınıyor

Kapitalizm şimdiden 1850'den beri 1,07 derecelik bir sıcaklık artışına neden oldu. 2016-2020 arası 1850'den beri görülen en sıcak beş yıllık dönem olarak kayıtlara geçti. Bu şimdiden aşırı sıcak demek ve bu sıcaklık 5 bin gigatonluk buz tabakasının erimesine neden oldu. Kaydedilen tüm doğal felaketlerin yaklaşık yüzde 85'i artan sıcaklıkla alakalı.

23. Dünyanın ağaçları yok ediliyor

Dünya Bankası'na göre 1990'dan 2016'ya kadar dünya 502 bin mil karelik ormanlık alan kaybetti. Ağaçların yaklaşık yüzde 46'sı esas olarak geniş ölçekli ağaç kesme şirketlerinin sorumlu olduğu ormansızlaştırma nedeniyle kaybedildi. Son 50 yılda Amazon ormanlarının yaklaşık yüzde 17'si yok edildi.

24. Deniz seviyeleri yükselmeye devam edecek

1900'den beri ilk defa, deniz seviyesi daha önceki herhangi bir yüzyıla göre çok daha hızlı bir şekilde yükseldi. Granada iklim ve çevre bakanı Simon Stiell, Cop26 iklim zirvesinin, çok sayıda ada ülkesinin hayatta kalması açısından kilit önemde olacağını söyledi. Sıcaklık 1,5 derecede sınırlandırılabilirse bile ortalama deniz seviyesi hâlâ iki ila üç metre arasında yükselecek.

25. Buzulların büyük kütlesi eriyor

Buzulların erimesi gibi sıcaklıkların artması da deniz seviyelerini büyük ölçüde yükseltecek. Fakat öte yandan buzulların erimesi ısınmayı hızlandırır. Buz kitlesi güneşten gelen ısıyı atmosfer dışına yansıtıyor. Eğer sıcaklık artışı iki dereceyi geçerse Antarktika, 2060 yılına kadar buzullarını tamamen kaybedebilir.

26. Sistemlerini bozmak için

Kendimizi iklim felaketinden korumak için patronların sistemini yıkmalıyız. İşçi sınıfının liderlik yaptığı, demokratik olarak planlanmış daha iyi bir yönetim sistemine ihtiyacımız var. Daha fazla faydasız konferansa tahammülümüz yok. COP karşıtı protesto çürük kapitalist sisteme karşı protesto olmalıdır.

İTALYA'DA FAŞİZMİN ÖNLENEBİLİR YÜKSELİŞİ

Can İrmak Özınanır tarihin ilk faşist partisinin ortaya çıkışının ve iktidara yürüyüşünün kaçınılmaz olup olmadığını tartışıyor

İtalya'da Benito Mussolini liderliğindeki faşistler, 31 Ekim 1922 yılında iktidara geldi. Mussolini'nin Roma Yürüyüşü pek çok yerde anlatıldığı gibi faşistlerin kitleler hâlinde başkent Roma'yı ele geçirdiği bir kalkışma değildi. Aslında Mussolini'ye iktidarı altın tepside sunan İtalya Kralı III. Victor Emmanuel olsa da Mussolini'yi iktidara taşıyan koşullarda egemen sınıfların bölünmüşlüğü kadar solun izlediği yanlış politikaların da etkisi vardı. Faşist hareket, kökünü Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı koşullardan alan, 1919-1920 yıllarında İki Kızıl Yıl olarak bilinen devrimci kalkışma sırasında işçi hareketine saldırmaya başlayan ve ancak bu hareketin yenilgisi sonrasında yükselebilen bir hareketti. Bugün hem İtalya'da hem de Türkiye dahil dünyanın farklı yerlerinde irili ufaklı faşist örgütlenmeler kendini göstermeye çalışırken, İtalya'daki koşulları hatırlamak hâlen önemli.

Savaşın derinleştiği eşitsizlik

1914 yılında Birinci Dünya Savaşı başladığında İtalya nüfusunun önemli bir bölümü yoksullukla boğuşuyordu. Ülkenin güneyinde yer alan yoksul köylülerin önemli bir bölümü İtalyanca bile bilmiyordu ve politik temsilden dışlanmıştı. Kuzeyde ise sanayileşmenin etkisiyle hızla büyüyen kentli bir orta ve üst sınıf ortaya çıkmıştı. Elbette sanayileşme ile birlikte işçi sınıfı da tarih sahnesinde yerini alıyordu. Bu süreç hem ülkenin kuzeyi ile güneyi arasında, hem de kentli işçi sınıfı ile oradaki üst sınıflar arasında bir uçurum yaratıyordu. 1915'te İtalya'nın savaşa

girmesi bu uçurumu derinleştirdi. Savaş, köylüler ve işçiler için temel gıda fiyatlarının artması ve kemer sıkma politikası anlamına gelirken, zenginler daha da zenginleşiyordu. Savaş dönemi egemen sınıf için daha fazla üretimi gerektirdiğinden sanayileşme hız kazandı, eski köylüler ve kadınların oluşturduğu yeni bir iş gücü kitlesel hâl almaya başladı. İşçiler arasında örgütlenen İtalyan Sosyalist Partisi'nin (PSI) üye sayısı da arttı.

İki Kızıl Yıl

Rusya'daki 1917 Ekim Devrimi'nin yarattığı dalga İtalyan işçilerini harekete geçirdi. Savaş boyunca hızla yükselen grevler, 1919-1920 yıllarına gelindiğinde fabrikalarda işçilerin kendi özyönetim aygıtlarını kurdukları fabrika işgallerine, bu fabrika işgalleri ise Biennio Rosso (İki Kızıl Yıl) olarak bilinen devrimci dalgaya dönüştü. Ancak bu devrimci dalga temel olarak Torino, Milano ve Cenova gibi birkaç kentle sınırlı kaldı.

Bunun temel sebebi PSI'nin ve büyük oranda bu partinin kontrolünde olan CGL sendikasının fabrika işgallerini yaygınlaştırmayı reddetmesi ve hareketi kendi kaderiyle baş başa bırakmasıydı. Yalnızlaşan hareket geri çekildi ve bir kez devrim korkusunu yaşamış olan burjuvazi işçi hareketine ağır bir şekilde saldırmaya başladı. PSI'nin bir kanadı hareketin yenilgisi sonra partiden ayrılarak İtalyan Komünist Partisi'ni (PCDI) kurdu. Giovanni Giolitti önderliğindeki hükümetin işçilere tepkisini yetersiz bulan egemen sınıf bir yandan devrimin son kırıntısını bile

bastırmak üzere daha radikal bir alternatif arıyordu.

Faşist terör

Burjuvazinin aradığı radikal alternatif iki kızıl yıl sırasında kendini şekillendirmeye başlamıştı. Eski bir sosyalist olan Benito Mussolini, savaşı desteklediği için PSI'den kovulmuş ve hızla sağa kayarak milliyetçi fikirleri benimsemişti. 1919 yılına gelindiğinde kendi paramiliter gücünü İtalyan Muharebe Birlikleri adı altında bir araya getirdi ve devrimci harekete saldırmaya başladı. Kendisini 'Faşist' olarak adlandıran bu örgüt, yükselmekte olan işçi hareketine karşı eylemlere girişti. 1919 Nisan'ında PSI'nin gazetesi Avanti!'nin Milano'daki ofisine saldıran faşistler 4 kişiyi öldürdü, 39 kişiyi yaraladı ve ofisi ateşe verdi. 1919 Kasım'ında ise sosyalist bir gösteriyi bombaladılar. Kara Gömlekliler olarak da anılan faşist hareket 1919-1921 arasında işçi hareketine ve sosyalistlere suikastler ve bombalamalar dahil bulabildiği her yöntemle saldırdı.

Kendisinden önceki hiçbir sağ akıma benzemeyen bu hareket aslında temel sınıfsal tabanını, kendini burjuvazi ile işçi sınıfı arasında sıkışmış hisseden kentli orta sınıftan buluyordu. Küçük burjuvazi, dükkân sahipleri, bazı ordu subayları gibi destekçileri vardı. Faşizm diğer sağcı akımlardan farklı olarak bir hareket yaratmayı ön plana koyuyordu ve bu hareket sokakta paramiliter güçlere dayalı bir terör ile inşa ediliyordu. Temel hedefi ise işçi sınıfının her tür örgütlenme olanağını terör aracılığıyla yok ederken, burjuvazi-

ye güven vermek ve kendi diktatörlüğünü kurmaktı.

Ne PSI ne de PCDI, gelişmekte olan hareketin ayırt edici niteliklerini göremedi. 1921 seçimlerinde sağın birleşmesi sayesinde parlamentoya giren Faşist Parti'yle PSI arasında sözde bir barış anlaşması imzalandı. PCDI ise Faşist Parti'yi herhangi bir sağcı güç olarak gördü ve solun geri kalanıyla herhangi bir birlik kurmayı reddetti. Bunun anlamı işçi sınıfının faşizme karşı birleşmesinin de reddedilmesiydi.

Faşizme karşı işçilerin birleşik cephesi

İşçi hareketinin liderliğini yapan sosyalist ve komünistlerin tavrı faşistleri cüretlendirdi. 1922 yılında Mussolini, 60 bin kişilik bir mitingde "Programımız basit, İtalya'yı yönetmek istiyoruz" diye talimat verdi ve Roma Yürüyüşü'nü başlattığını duyurdu. Hükümete istifa çağrısı yaptı. Faşistlere yolda ordu eşlik etti, onlara yol gösterdi. İşçi hareketini ezmek için 'radikal' bir çözüm arayan egemen sınıf açısından Mussolini tercih edilebilir görünüyordu. İtalya Kralı, hükümeti kurma görevini aslında parlamentoda bir azınlığın temsilcisi olan Mussolini'ye verdi. Faşizmin iktidara gelişi hem solun bütünü hem de dünya halkları için ağır bir bedel ödemek anlamına geliyordu.

PCDI, ancak 1926 yılında faşizme karşı işçileri birleştirmeyi hedefleyen bir hattı kabul etti, ama artık geç kalınmıştı. Eğer sol farklı bir tutum alabilseydi dünya faşizmle hiç tanışmamış olabilirdi. Ancak bugün faşizmi tanıyoruz ve panzehrini biliyoruz: İşçilerin birliği.

SERMAYEYE DEĞİL EMEKÇİYE BÜTÇE

Yeni yılın bütçesi TBMM'ye sunuldu. Bütçe giderleri 1 trilyon 751 milyar lira, bütçe gelirleri 1 trilyon 473 milyar lira, bütçe açığı ise 278 milyar lira olacak.

Bütçeye yol göstermek amacıyla, bütçeden iki ay önce hükümet tarafından açıklanan Orta Vadeli Program'da (OVP) dolar kuru hedefi 2022 yıl sonu itibariyle 9,27 TL olarak belirlenmişti, bu rakam şimdiden aşıldı. Yıl sonuna kadar 2023 hedefinin de (9,77 TL) aşılması bekleniyor. Dolar kurunun yanlış belirlenmesi, bütçe hedeflerinin tutturulamayacağı, bütçe açığının çok daha fazla olacağı anlamına geliyor.

Pahalılık artıyor

TÜİK verilerine göre bile gıda enflasyonu yıllık yüzde 29'a, konut enflasyonu yüzde 21'e ulaştı. Benzine, mazota, otogaza, elektrige her gün yeni zamlar geliyor. Açlık sınırı yılın başından Ekim ayına kadar 2 bin 590 TL'den 3 bin 100 TL'ye çıktı. Yoksulluk sınırı ise yine aynı dönemde 8 bin 436 TL'den 10 bin 100 TL'ye çıktı. TL'nin döviz karşısında değeri son bir yılda yüzde 30 düştü.

Sadece akaryakıtta, doğalgazda, elektrikte değil, sanayi mallarından ara ürün ve ham maddeye, gıdaya kadar hemen her alanda ithalata bağımlı bir ekonomi var. Bu nedenle dövizdeki her artış, emekçilerin sofrasına pahalılık olarak yansıyor.

Asgari ücret dahil tüm ücretler eridi, emekçiler öfkeli.

Bütçe sermayeye aktarılıyor

Eğitime, sağlığa, yatırıma, istihdama yeterli pay ayrılmayan 2022 bütçesinde en büyük pay yine sermayeye, patronlara aktarılıyor.

2022 bütçesinden patronlara destek için 68,9 milyar lira kaynak (2021 bütçesinde 50,6 milyarı) ayrıldı. Bu rakama İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanan ve yıllardır sürdürülen prim destekleri dahil değil.

Hükümet, 2022 bütçesinde vergi harcaması adı altında tam 336 Milyar TL'den vaz geçiyor. Söz konusu muafiyet, istisna, indirim ve teşvikler ağırlıklı olarak sermayeye ve patronlara aktarılıyor, sade-

ce 50 milyarlık bir bölümü Asgari Geçim İndirimi (AGİ) adı altında emekçilere veriliyor.

Kaynaklar savaşa aktarılıyor

Bütçede bir diğer kalem savunma ve güvenlik harcamaları adı altında silaha, çatışmaya, savaşa ayrılan para. Savunma ve güvenlik harcamaları; ekonomik ve siyasi krizin derinleşmesine, iç ve dış politikada izlenen gerginlik stratejisine, Suriye'den, Libya'ya, Afrika'ya uzanan emperyal arayışlara paralel olarak artıyor.

Savunma ve güvenlik harcamaları son dört yılda iki kattan fazla arttı. 2021'de 140 milyar liraya ulaştı. 2022 bütçesinde Savunma ve Gü-

venliğe ayrılan pay yüzde 30 artarak, 181 Milyar lira oldu.

Ayrıca Savunma Sanayii Destekleme Fonuna 2022 bütçesinden 31,3 milyar lira aktarılacak. Bu durumda savunma ve güvenliğe ayrılan bütçe Cumhurbaşkanlığı'na bağlı tüm örtülü ve yedek ödenekler, iç ve dış güvenliğe ilişkin bazı kalemler ve kayıtlara geçmeyen 'gizli harcamalar' hariç, 212 milyar lirayı buluyor.

Gelir dağılımı adaletsizliği derinleşiyor

Bu bütçe mevcut gelir dağılımı adaletsizliğini daha da derinleştiriyor, yıllardır emekçilerin omuzlarına yıkılan vergi yükünü daha

fazla artırıyor. Pandemiden etkilenen milyonlarca insanın temel gelir güvencesi talebine yer verilmiyor. Bunun yerine emekçilerin cebinden alıp işverenlere-patronlara, yandaş müteahhitlere teşvik, prim desteği, 'hazine garantisi', faiz olarak aktarıyor. Savunma ve güvenlik adı altında savaş harcamalarını artırmayı temel alıyor.

Savaşa değil barışa bütçe istiyoruz

İçinde bulunduğumuz kriz koşullarında dar gelirliilerin, ücretli kesimlerin salgından korunarak nefes almasını ve insanca bir yaşam sürmesini sağlayacak; emekten, halktan, barıştan ve çevreden yana bir bütçe istiyoruz.

MÜCADELENİN İÇİNDEN

Faruk Sevim

İKTİDAR BİLİNÇLİ OLARAK PAHALILIK YARATIYOR

Son bir yıldaki büyük yoksullaşmanın nedeni otoriter rejimin siyasi ve ekonomik tercihleridir. İktidarın bu tercihi nedeniyle halk yoksullaşırken, zenginler servetlerine servet katıyor.

Bir örnek olarak; Ford Otosan şirketi, işçi başına kârını son bir yılda iki katına çıkardı. 2020 yılında işçi başına 328 bin lira kâr eden şirket, 2021 yılında 700 bin liraya yakın kâr edecek. Buna rağmen Ford Otosan şirketi işçilerin istediği yüzde 30 zammı (işçi başına yıllık brüt 30 bin lira) vermek istemiyor.

Türkiye'de 2020'de en yoksul yüzde 5'lik kesim (4 milyon kişi) yıllık 5 bin lira (aylık 410 lira) ile geçinmek zorunda kaldı. Yüzde 10 (8,5 milyon kişi) ise 8 bin lira yıllık gelire sahip. 60 milyon kişi yoksulluk sınırının altında bir gelire yaşıyor.

2019-2020 yılları arasında, devlet yardımlarına muhtaç

hale gelen aile sayısı ikiye katlanarak 3,3 milyondan 6,6 milyona (20 milyon kişiye) çıktı.

Pandemi döneminde AKP-MHP iktidarı, dünyada kendi halkına en az doğrudan yardım yapan hükümetler arasında. Aynı dönemde Merkez Bankası kasasından buharlaşan 128 milyar doların hesabını da hükümet hala veremedi.

Devletin resmi verilerine göre milyonlarca insan zor durumda ve yardıma muhtaç. Buna karşı gereken sosyal ve ekonomik destek iktidar tarafından halka verilmiyor.

AKP-MHP hükümeti, bir avuç patronun kazanması için TL'nin değerini, maaşların ve ücretlerin alım gücünü düşürüyor. Dev holdinglerin vergilerini affediyor, üstüne bu patronlara bütçeden milyarlarca lira destek veriyor.

Ama kendi yarattığı hayat pahalılığı ve kitlesel işsizliği ortadan kaldırmak için hiçbir adım atmıyor. Salgın sürecinde milyoner sayısı daha da arttı, gelir dağılımı zengin sınıflar lehine kötüleşti.

İktidar özellikle elektrik, doğal gaz, akaryakıt zamları ile enflasyonu körüklerken, enflasyonun altında ücret artışları yaparak, iç talebi daralttı, sözde ihracatı teşvik etti, neye rağmen, halkın daha fazla yoksullaşması, sefil olmasına rağmen. Bu politikayı son toplantısında Merkez Bankası

Başkanı da açıkça ortaya koydu: Kur daha da yükseltilecek, ihracat arttırılacak, cari açık kapatılacak.

İktidarın bu yeni ekonomi politikası, daha önce ortaya attığı "faizleri düşürürsek enflasyon azalır" teorisi gibi irrasyonel. Ama hükümet toplum üzerinde yeni ekonomi politikaları denemekte hiç mahzur görmüyor.

İktidarın kurları yükselmeye bırakan, hatta teşvik eden bu yeni ekonomi politikasının doğrudan sonucu pahalılık ve işsizliktir. Yurt içindeki emeği ucuzlatarak uluslararası piyasalara peşkeş çekmektir. Dolar kurundaki 1 liralık artış Türkiye'nin toplam dış borcunu 446 milyar lira artırır. Bütçeden faizlere ödenen para son 4 yılda dövizdeki yükselme ve risk primlerindeki artış nedeniyle 56 milyar liradan 180 milyar liraya çıktı. 2022 yılı faiz ödemesi 240 milyar lira olarak planlandı. Bunun üstüne 212 milyar liralık "savunma" giderlerini, 42 milyar liralık hazine garantili ödemeleri koyduğumuzda, Türkiye'de toplanacak olan 1,45 trilyon liralık verginin nasıl harcanacağı ortaya çıkar.

Bu politikanın sonuçları yoksulluk, işsizlik, otoriter bir yönetim demektir. İşçi sınıfı ve emekçiler olarak bu sömürücü sisteme, hükümetin ekonomi politikalarına karşı çıkmalıyız. Bunun için tabandan örgütlenmeli ve harekete geçmeliyiz.

'DUNE': HERBERT, ÇÖL GEZEGENİ ARRAKİS, TUAREGLER VE VILLENEUVE

Filmten bir kare

TUNA EMREN

Dönüşüm çölde başlar. “Eskiler, ruhlarını bulmak için çöle gittiler,” der Carl G. Jung. Çöl bir imgedir; insanın kendi benliğinin çölü çiçek açmaya başladığında, orada tuhaf bitkiler filizlenir.

Tevekkeli değil, çölün en esaslı tasvirleri de yine o çağrıya kulak verip zorlu mace-lara atılanlardan geliyor.

‘Dune’, sadece tüm zamanların en iyi bilimkurgu romanlarından biri değil, aynı zamanda, evvelden bir savaş fotoğrafçısı olan yazar Frank Herbert’in kendi çölünde bir münzevi olmak için çıktığı gerçek bir maceranın ekosu.

Büyük yazar, başkahramanı Paul Atreides’i çöldeki bir dizi sınava tabi tutacağı, çeşit çeşit ruhsal büyüme sancılarını çektirip eşik üstüne eşik atlatacağı, dokunduğu her yerden acı çığlıklar yükselen tiranla karşılaştırıp hayatının sınavını verdireceği, yani özetle onu bir Atreides’ten Muaddib’e dönüştürerek,

egemenliği tüm gezegene yayılan bir dü-kün oğlundan bir çöl faresi yaratacağı – Atreides daha sonra ‘çöl faresi’ anlamına gelen Muad’dib ismini seçer – bu romanı kendi çölünde, savaştan geriye kalan yaralarında dövmüştü. Kasvetin ele geçirdiği ruhunu gerçek bir çölde yenileme çağrısıyla yola koyulup Tuaregler ile tuz yolculuğuna çıkan Herbert’in bizlere günümüzden binlerce yıl sonraki bir korku ve nefret evreninde, Arrakis adlı çöl gezegeninde ‘melanj’ peşine düşen tiranların kurduğu güç ve sömürü ilişkisini anlattığı destanı, olan biten her şeyi insan egosunun dönüşümüyle harmanlıyor.

Herbert bu müthiş romanda evrensel formülü kullandı, derin uykuda olan bilinci gün ışığına kavuşturdu. Tuareglerin yerini Fremenler aldı, yıkım bu kez melanjın merkeze alındığı bir kurguda sunuldu. Melanj, yani “bahar” sadece Arrakis’te mevcut olan bir tür baharat. Fremenler için yaşamın kaynağı, ömrü uzatan bir ilaç ve insanı bilincin uyanışına götüren bir araç; imparatorluk içinse gücü elinde

bulundurmanın tek yolu. Uzay Loncası onun kontrolünü ele geçirdiği için uzay yolculuğunu tekelinde tutuyor.

Yönetmen Denis Villeneuve, Dune’u sinemaya uyarlamaya kalktığında, itiraf etmeliyim ki bu girişimin – bir kez daha – fiyaskoya dönüşeceğini düşünmüştüm. Fakat öyle olmadı. Önce David Lynch denemiş, fakat ortaya çıkan filmde kendisi bile hoşlanmamıştı. Ardından Alejandro Jodorowsky’nin büyük projesine dönüşmüş ama o da mimarisini özenle tasarladığı filmi bir türlü hayata geçirememiş, bir proje olarak bırakmayı tercih etmişti.

Romanın görkemli bir uyarlaması olarak nitelendirebileceğim Villeneuve’un Dune’u ise yönetmenin ellerinde, ruhsal iç mekanlardan monokrom tonlardaki kasvetli dış mekanlara dönüşerek yansıyor ekrana. Serinin ilk cildinin ilk yarısı olarak sunulan filmde Herbert’ün eseri, tek kelimeyle mükemmel bir sinematografi ve olağanüstü bir prodüksiyon tasarımıyla “canlanarak”, Hans Zimmer’ın deneysel müziği eşliğinde yükseliyor. Bu ilk filmde

henüz Muaddib’e dönüşmemiş olan Atreides’i canlandıran Timothée Chalamet’in oyunculuğu ise filmin her biri birbirinden parlak Rebecca Ferguson, Josh Brolin, Charlotte Rampling, Oscar Isaac, Zendaya ve Stellan Skarsgård gibi yıldızları arasındayken bile hepsini gölgede bırakabilecek kadar güçlü.

Villeneuve’nin filmi göz boyayan bir türev değil, Dune’un ta kendisi. Öyle ki – ve buna çok şaşırdığımı da eklemeliyim – Herbert’in destansı romanının henüz yarısını bile ekrana yansıtmamışken onun neredeyse tüm unsurlarını bu kadar iyi canlandırmış olması da takdire şayan bir başarı.

Çölde geçtiğine aldanmayın; yıldız kadrosu, retinanızı okşayan görsel anlatımı, incelikli tasarımı ve Zimmer’ın müziği ile taçlandırılan bu “yarım filmde” Villeneuve’ün vizyonu, soğuk ve acımasız bir dünyanın karanlık ve aynı zamanda tuhaf bir haz duyacağınız kasvetli atmosferine dönüştürüyor Arrakis’i.

GÖRÜŞ

Roni Margulies

HANGİ CUMHURİYET YAŞASIN?

Cumhuriyet Bayramı’nda Ayvalık’ta bulunmak gibi bir bahatsızlık geldi başıma! İstemeyerek olmadı tabii, Ayvalık’ta bilerek ve isteyerek bulunuyordum, ama Cumhuriyet Bayramı olduğunu unutmuştum!

Bayram filan olmadığında bile Ayvalık’ta hayat sürekli ve sürrealist bir Kemalizm tiyatrosu şeklinde yaşanır. İlkide bir bütün kasaba İstiklal Marşı ile yankılanır. Marş çalarken durmayan, hazır ol duruşuna geçmeyenlere yaşlı teyzeler hakaret eder. Cumhuriyet Bayramı’nda durumun daha da vahim olacağını tahmin edip bir meyhaneye sığındık.

Ve yine kurtulamadık! Solcu bildiğimiz bir sendikanın İstanbul şubesi üyesi dostuma sendikadan kutlama mesajları gelmeye başladı.

Önce şöyle bir şey geldi:

“Eşit, özgür, laik ve demokratik bir cumhuriyet özlemiyle. Cumhuriyetimizin 98. yılı kutlu olsun!” mesajının altında, duvara tebeşirle “Yaşasın Cumhuriyet” yazan bir çocuk resmi.

Arkasından, whatsapp grubunda şubenin üyelerinden biri itiraz etti:

“Hangi cumhuriyet yaşasın?”

Emeğin sömürsünü örgütleyen ve sömürünün devamı için her türlü şiddet aracını kullanmakta mahir olan burjuva cumhuriyeti mi?

Tüm insanlığın kurtuluş kapısını aralayan işçi-emekçi cumhuriyeti mi?

Emekçiler bu konuda sapla samanı karıştırmamakla mükelleftir!”

Sapla samanı bu sendika ne ölçüde karıştırmış diye merak ettim, sendikanın internet sitesine girip bakındım.

Kutlama mesajı şöyle başlıyor:

“Mustafa Kemal ve arkadaşları öncülüğünde emperyalizme karşı yürütülen ortak mücadele üzerinden yaratılan antiemperyalist, halkçı, eşitlikçi, özgürlükçü ve barıştan yana tüm ortak değerler, uzun süredir tek adam rejiminin baskıcı, kutuplaştırıcı ve ayrıştırıcı uygulamalarıyla yok sayılmaya devam ediyor.”

Özetlersem, mesaj iki ayrı unsurdan oluşuyor. Birincisi, tek adam rejiminin baskıcı, kutuplaştırıcı ve ayrış-

tırıcı uygulamaları eleştiriliyor. Güzel. Bir sendikanın yapması gereken elbet budur.

İkincisi, eleştirilen uygulamaların yerine Mustafa Kemal ve arkadaşlarının yarattığı “antiemperyalist, halkçı, eşitlikçi, özgürlükçü ve barıştan yana” ortak değerlere dönmemiz gerektiği savunuluyor. Deniliyor ki,

“Türkiye’nin asıl ihtiyacı, bütün yetkilerin tek bir kişinin elinde toplandığı tek adam yönetimi değil, cumhuriyete asıl anlamını veren ‘halkın kendi kendini yönetme’ iradesine saygı göstermektir.”

Türkiye’de muhalefetin temel sorunu bundan daha güzel ifade edilemez!

Evet, Cumhurbaşkanı ile AKP’nin tüm yaptıklarına, bütün uygulamalarına karşı çıkmak, direnmek, örgütlenmek gerek.

Ama bunu yapmak için Atatürk’e sarılmak niye gerekli oluyor?

Atatürk’ü ve dönemini “eşitlikçi, özgürlükçü ve barıştan yana” şeklinde tarif etmek gülünç olmuyor mu?

Erdoğan’ın tek adam yönetimine karşı çıkmak için Atatürk’ün tek adam yönetimini yüceltmek hangi komedi anlayışından kaynaklanıyor?

SOSYALİST TARTIŞMA DEVAM EDİYOR SIRADA ANKARA VE BURSA VAR

Sosyalist
Tartışma İzmir

DSİP'in düzenlediği Sosyalist Tartışma toplantıları Tekirdağ, İstanbul ve İzmir'de gerçekleşti.

Pandemi sebebiyle 2 yıldır online yapılan etkinlikler, gerek katılıma gerek de canlı tartışmalara sahne oldu.

Sosyalist Tartışma İstanbul'un videolarını Youtube'da marksist.org kanalında izleyebilirsiniz.

'Kapitalizm öldürür! Tek yol devrim!' sloganıyla düzenlenen etkinlikler Ankara ve ardından Bursa'da yapılacak.

Sosyalist Tartışma
İstanbul

BURSA 5 ARALIK 2021 PAZAR

13:00-14:30

Forum: Göçmen düşmanlığı ve ırkçılık kime hizmet ediyor?

15:00-16:30

Kadınların özgürlük mücadelesi: Perspektifler, ihtimaller

17:00-19:00

Kapitalizm öldürüyor! Tek yol devrim!

Adres: Eğitim Sen Yenişehir Şubesi - Kurtuluş Mah. Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Bulvarı, Yenişehir, Bursa
İletişim: 0507 727 50 45

ANKARA 20 KASIM CUMARTESİ

14:00-15:30

LGBTI+'ların özgürlük mücadelesi

Atilla Dirim - Aylime Aslı Demir - Merve Diltemiz

16:00-17:30

Gezegen Alarm veriyor

Ecehan Balta - Özdeş Özbay

18:00-19:30

Seçimlere doğru: Antikapitalist bir alternatif mümkün mü?

Can Irmak Özınanır - Yıldız Önen

Adres: Konur Sok. No:14/13

Kızılay İletişim: 0535 8842122

Enternasyonal Sosyalizm

Bildiğimiz
AKP'nin sonu

YENİ SAYI ÇIKTI!

İktidarın sınırları ve dönüşümü

Şenol Karakaş

Pandemiden çıkarken sınıfların durumu

Faruk Sevim

Gezegeni tahrip etmek ve parayı saklamak kapitalizmin bir sapkınlığı değildir: Kapitalizm bizzat budur

George Monbiot

Muazzam gayrişahsi güçler: Biden, devlet ve sermaye

Joseph Chonnora

Afganistan işgalinin sonu: Küresel hegemonyamücadelesinde yeni dönem

Levent Şenşever

Marx ve Engels'in kadınların kurtuluşu için mücadelesi

Judy Cox

İnsandaki Yıkıcılık Sorunu

Tuna Emren

Marx'ın haklılığından şüphe etmek için hiçbir neden yok

Ferda Keskin ile röportaj

İnsanmerkezçiliğe karşı eko-merkezçilik: Yanlış bir ikilik üzerine notlar

Ian Angus

Göbekli Tepe ve Neolitik Devrim: Yerleşik yaşama ve tarıma geçiş

Roni Margulies

Dünden bugüne sanat ve faşizm

Figen Dayıkcı Fırat

DÜNYAYI BİRLİKTE DEĞİŞTİRELİM

Aşağıda, Sosyalist İşçi gazetesini yayınlayan DSİP üyelerinin savunduğu temel fikirler yer alıyor.

AŞAĞIDAN SOSYALİZM

► Kapitalist toplumda tüm zenginliklerin yaratıcısı işçi sınıfıdır. Yeni bir toplum, işçi sınıfının üretim araçlarına kolektif olarak el koyup üretimi ve dağıtımını kontrol etmesiyle mümkündür.

REFORM DEĞİL DEVRİM

► İçinde yaşadığımız sistemin kurumları işçi sınıfı tarafından ele geçirilip kullanılamaz. Kapitalist devletin tüm kurumları işçi sınıfına karşı sermaye sahiplerini, egemen sınıfı korumak için oluşturulmuştur. İşçi sınıfına, işçi konseylerinin ve işçi milislerinin üzerinde yükselen tamamen farklı bir devlet gereklidir. Bu sistemi sadece işçi sınıfının yığınsal eylemi devirebilir.

KADINLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ

► Sosyalistler kadınların tam bir sosyal, ekonomik ve politik eşitliğini savunur. Toplumsal cinsiyetçiliğe taviz veren, kadınların özgür olmadığı bir sosyalizm olmaz, kadınların bugünkü mücadelesi ve sosyalizm olmadan da kadınlar nihai özgürlüğü kazanamaz.

INTERNASYONALİZM

► Sosyalistler, bir ülkenin işçilerinin diğer ülkelerin işçileri ile karşı karşıya gelmesine neden olan her şeye karşı çıkarlar. Tek bir ülkede sosyalist devrim ancak bu devrim bir dünya devrimiyle desteklenmediği ölçüde sosyalizme doğru ilerleyebilir.

IRKÇILIĞA DURDE!

► Sosyalistler ırkçılığa ve milliyetçiliğe karşıdır. Irkçılık tazviz verilebilecek bir fikir değildir.

LGBTI+'LARIN ÖZGÜRLÜĞÜ

► LGBTI+'ların özgürlük mücadelesi tüm ezilenlerin özgürlük mücadelesinden bağımsız düşünülemez. Sosyalistler bu mücadelenin en önünde yer alırlar.

SAVAŞA HAYIR!

► Bizler tüm savaşlara karşıyız. Aynı zamanda biliyoruz ki kendi egemen sınıfını savunan, aynı zamanda antikapitalist olmayan bir antiemperyalizm milliyetçiliği savunmak anlamına gelir ve milliyetçiler gerçekten savaş karşıtı olamazlar.

HALKLARIN EŞİT KOŞULLARDA KARDEŞLİĞİ

► Sosyalistler bütün ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunurlar, bütün haklı ulusal kuruluş hareketlerini desteklerler.

İKLİM KRİZİ KAPİTALİZMİN ÜRÜNÜDÜR

► Hem iklim değişikimini durdurmak hem de nükleer, kömür, petrol, gaz gibi tehlikeli ve kirlili enerji kaynaklarının kullanılmasını engellemek, işçi sınıfının sosyalizm mücadelesinin temel bir ögesidir.

STALİNİZM SOL DEĞİLDİR

► SSCB, Çin, Doğu Avrupa ve Küba sosyalist değil, devlet kapitalistidir. İşçilerin ücretli emek sömürsüne maruz kaldığı, aşağıdan yukarıya doğru işleyen özyönetim organlarının ortadan kaldırıldığı ya da olmadığı, dolayısıyla işçi sınıfının siyasal iktidarı kolektif bir şekilde ellerinde toparlayamadığı rejimler sosyalist rejimler olamaz.

DEVRİMCİ PARTİ

► Sosyalizmin gerçekleşebilmesi için, işçi sınıfının en militan, en mücadeleci kesimi devrimci sosyalist bir partide örgütlenmelidir. Böylesi bir parti işçi sınıfının yığınsal örgütleri ve hareketi içindeki çalışma ile inşa edilebilir.

► Sosyalistler pratik içinde diğer işçilere reformizmin işçi sınıfının çıkarlarına aykırı olduğunu kanıtlamalıdır.

► İşçi sınıfının kurtarıcılara ihtiyacı yoktur. Sosyalizm, işçi sınıfının kendi eylemi, kendi mücadelesinin ürünüdür.

Siz de bu fikirleri savunuyorsanız, Devrimci Sosyalist İşçi Partisi'ne üye olarak antikapitalist bir odağın inşasına katkı verebilirsiniz!

“OHAL KOMİSYONU BİR CEZALANDIRMA ARACINA DÖNÜŞTÜRÜLDÜ”

KHK'LAR İPTAL EDİLSİN!

Barış İçin Akademisyenler'in 2016 yılında yayımladığı “Bu suça ortak olmayacağız” bildirisini imzaladığı için mesleğinden ihraç edilen akademisyenler hakkında OHAL Komisyonu'ndan ilk kararlar gelmeye başladı. Komisyon akademisyenlerin üniversiteye dönmesini reddediyor.

OHAL Komisyonu barış akademisyenlerine dönük karar almaya başladı. İlk olarak Ankara Üniversitesi'nden ihraç edilen Nail Dertli'nin dosyasına ret kararı çıktı ve ardından başka barış akademisyenleri hakkında da ardi ardına ret kararları gelmeye başladı.

Bildiriden komisyon kararına kadar geçen süreci ilk ret kararını alan **akademisyen Nail Dertli** ile konuştuk.

2016'dan beri yaşanan süreci biraz anlatır mısınız?

Nail Dertli: 1 Eylül 2016'da 672 sayılı KHK ile ihraç edildiğimi öğrendim. KHK metninde yazan “terör örgütleriyle iltisaklı” suçlaması dışında ihracıma ilişkin herhangi bir gerekçe gösterilmedi. Ankara Üniversitesi'ne “bizi hangi terör örgütleriyle ilişkilendiriyorsunuz” diye bilgi edinme başvurusunda bulunduk. Oradan bize herhangi bir cevap verilmedi, herhangi bir açıklama yapılmadı, herhangi bir suçlamada da bu-

lunulmadı. OHAL Komisyonu kurulmadan önce idare mahkemesinde dava açmıştık, OHAL Komisyonu kurulunca dava süreci durdu. Komisyona bir savunma vermemiz istendi ama bize herhangi bir suçlama sunulmadığı için biz komisyona hakkımızda herhangi bir suçlama olmadığını, terör örgütü üyesi olmadığımızı, herhangi bir yapılanmayla bağımlı olmadığımızı ifade ettiğimiz bir metin verdik. Tabii komisyon uzun bir süre barış akademisyenleri ile ilgili bir karar vermedi, kararı bekletti. Komisyon kurulu dört yıldan fazla oldu ihracımızdan bu yana hesaplarsak beş yıldır bir karar verilmesini bekliyorduk ve hep bekletildik. Bu bir cezalandırma aracına dönüştürüldü, komisyonun barış akademisyenlerine dönük herhangi bir karar vermemesi hem cezalandırma hem oyalama aracıydı. Bunu uzun bir süre etkin bir şekilde kullandılar.

Komisyonun varlığı hukuki sürecin işlemlerini de engelledi mi?

Tabii bütün hukuki yolları kullanmamızı engellediği gibi aslında hakkımızdaki suçlamaları öğrenmemizi de engelledi yani aslında masumiyet karinesi askıya alınmış oldu. Hem terör örgütleriyle ilişkilendirildik hem de hakkımızdaki suçlamaları 5 yıl boyunca öğrenemedik. Bana henüz komisyonun ret kararı tebliğ edilmedi, do-

layısıyla hâlâ öğrenemedim. Ankara Üniversitesi'ni aradım, onlar da kendilerine henüz komisyon kararının ulaşmadığını söylediler. Zannediyorum komisyon kararı bize ulaştığında, o da orada yazıyorsa, beş yıl sonra hangi gerekçeyle ihraç edildiğimizi görebileceğiz.

Siz komisyondan böyle bir karar bekliyor muydunuz?

Bu kadar uzun süre bekletmeleri bir ceza aracıydı, bu bir taraftan da barış akademisyenlerini üniversiteden uzak tutma isteklerinin de göstergesiydi. Anayasa Mahkemesi'nin “Bu suça ortak olmayacağız” bildirisini bir ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmesi pek çok insanda büyük bir beklenti yarattı ama açıkçası ben siyasal iktidarın barış talebini bu kadar ağır bir şekilde cezalandırdıktan sonra barış akademisyenlerini işe iade edeceğini düşünmüyordum. OHAL Komisyonu da hukuki bir karar vermeyeceği, siyasal bir karar vereceği için ret kararına şaşırmadım açıkçası.

Bundan sonra nasıl bir hukuki süreç işleyecek?

Öncelikle biz komisyon kararının bize tebliğ edilmesini sağlayacağız, daha sonra sendikam Eğitim Sen'le birlikte karara göre

izleyeceğimiz yolu belirleyeceğiz. Muhtemelen idare mahkemesinde dava açacağız ve iç hukuk yollarını aşama aşama izleyeceğiz. Aşama aşama izleyeceğiz diyorum çünkü ben şu konjonktürde, şu anki saray rejimi içerisinde mahkemelerin de bağımsız karar vereceğini düşünmüyorum ama göreceğiz.

Aradan geçen zamanda tüm yapılanlara rağmen akademisyenler barışı savunmaya devam ediyor. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

“Bu suça ortak olmayacağız” bildirisinin yaklaşık iki bin akademisyen tarafından imzalanmasının üzerinden beş yıldan fazla bir zaman geçti. Bu akademisyenlerin önemli bir kısmı ihraç edildi, çeşitli soruşturular ve baskılar yaşadı. Özellikle küçük şehirlerde yaşayan arkadaşlarımız çok yoğun baskı gördü ama bunlara rağmen 2000 civarı akademisyenin barış talebinin arkasında durmasını önemsiyorum. Türkiye'de barış hâlâ çok acil ve önemli bir talep. Bugün yaşadığımız pek çok sorununun çözülebilmesi için barışın kazanılması gerekiyor. Eğitim Sen üyesi bir akademisyen olarak insan, toplum ve doğa yararına üniversite mücadelemizden ve barış talebimizden geri adım atmayacağımızı ifade etmek isterim.